

De arsis mexicis
Libri didactici.

Sztuki piśmne N° 154.

Modus regulariter accentuandi lectiones ma-
ritimales, prophetias nec non epistolas
et evangelia.

Impress. Crac. in edibus Joan. Haller. 1518.

97
Biblioteka Jagiellońska.

IX. a. 8.

4324

CIMELIA

G. XI. 33 e

IX. α. 8.

**Modus regulariter
accentuandi lectiones
Matutinales. pphetias
necnon epistolas ⁊
euangelia.**

AD LECTOREM.

Si quid in hoc vicij, cernas pugnare libello
Emendare velis lector amice rogo.
Siue itidem excuses si qua ratione valebis
Nec tentes rabidi rodere more canis
Penses qd nihil est ex omni parte beatum
Qd error cunctis accidit ingenijs
Nunc valeas felix, & longos viuito in annos
Et super Phrygios Nestoreosq; dies

CONTRA INVIDVM

Qui ducis vultus & non legis ista libenter
Omnibus inuideas liuide nemo tibi,
Vt gallus reprobat gemmā vel talpa lucernam
Sic delirus homo nobile dogma fugit.

Vm regularis debitaq; pñunciatio vñuscu-
iusq; vocis (que finis grāmāte prosodia nū-
cupatur) vtilitatis pmagne (nedum in accen-
tuatione lectionū quarūcūq; ecclīasticarū, ve-
rum etiā in cuiusvis sententię expñsione) esse
dinoscīt, vt id ferme latine lingue interprætes
edocuerūt & scripsisse ligde dinoscunt, præsertim ipse Priscia-
nus author oīm grāmāticorū q̄ maximus, Ioannesq; Ianuensis
Catholicon identidē, nō minus pñecessariū & comodū esse p-
suasit. Singulariū tñ quę dico cuius clerico ad cultū ordinato
diuinū, hæc scientia accētuandi est q̄ vtilissima, & summe opor-
tuna. Quare cauendū est, ne negligentī cōtrahat, sed priuata
diligentiū cura pquirat. Quocirca vt q̄scq; clausule compe-
tens exitus sonorositatis habeat, in primis scitu dignū est, qd sit
accentus. ¶ Accentus scđm Ioannē Ianuensem in Catholicone
diffinit sic, est regularis modulatio vocis facta in pñunciatiōe
significatiua, principalit̄ adiacens prime syllabe. Vel sic, est cer-
ta lex siue regula, ad eleuandā vel deprimendā syllabam vñis-
cuiusq; particule orationis. Et dicit̄ ab ad & cantus, d mutata
in c, & a in e, quasi ad cantū, siue iuxta cantū situs. Et est duplex
Regularis videlicet & Irregularis. Regularis est qñ dictio ac-
centuat scđm regulas artis grāmāte prosodiam cōcernentes
vt huius dictiōis dominus primā, pducendo, & reliquas duas
grauādo. Irregularis per oppositū. Sed qā dictum est in dicti-
one modulatio vocis, Vnde modulatio ē triplex. Metrica, Mel-
lica & Prosaica. ¶ Metrica est quæ fit in carminibus poetarum.
¶ Mellica est quæ attenditur in cantilenis, carminibus siue tro-
pis. ¶ Prosaica est quæ in oratione soluta attenditur, scđm re-
gulas datas ex Prosodia, quæ nostri est, ppositi, principalit̄ ad-
iacens vni syllabe, ad innuendū q accentus predominans prin-
cipaliter pdominat vni syllabe in quā cadit, & inest ei tanq̄ sub-
iecto pprio in quo est, licet ex consequenti dictiōi adiudicat̄
illius syllabe tanq̄ illi in quo demonstrat̄, vt dicit Priscianus in
libro de accentibus.

BIBLIOTHECA

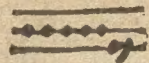

JAGIELLONICA

Lim. Gu

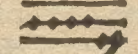
4324

Est q̄ tñ deprimatur, & nō eleuatur, & causa-
tur dupl̄. Primo qñ sit depressio syllabe ab ac-
centu pdominante in terciā, vt sit in subdistin-
ctiōe, & hoc tñ in bisyllabis & polysyllabis
in dissyllabis semper se-
cunda deprimi, vt hic

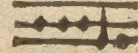
¶ In polysyllabis vero
hñtibus penultimā longam
ultima deprimatur.

dicit de' vester:

¶ In hñtibus autē penultis-
mam breuē eadem penul-
tima deprimatur, vt hic

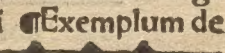
deū amate

Secundo qñ sit saltus a syl-
laba sup̄ quam cadit pdominans accentus in
quintam & hoc tam i longa

(dicit dñs.

celum & terrā, longa,

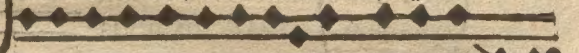

¶ de breui exm.

Accen-
tus est
q̄drup-
lex.

Est q̄ deprimi & rur̄ (& a it dominus
susleuat vt qñ sit eleuatio de vna in terciā, &
hoc in subdistinctione in dictiōibus monosyl-
labis hebraicis & barbaricis. ¶ Exm

Acu-
tus.

dixit autē deus ad Abraam, vt descenderet.
¶ Exm de Et hoc in subdistinctione
monosyl- one tñ, qñ in plena
labis se ce rūt me, distinctione moderatū
capiūt accentū vt dicitur inferius.

Est participans naturam grauis & acuti & est
qñ sit depressio in terciā & in secundā eleuatio
& talis fit in dictiōibus monosyllabis barba-
ricis, hebraicis, in plena distinctione, seu in si-
ne particule clausule positis, vt hic.

A ij.

Mode-
ratus

Est qui incipiens a
gravi tandē in altū
tollit & postremo
rursus deprimīt,
Circū flexus,
& in puluerem reduces me
dixit dominus ad moysen.
& est quando tertia syllaba a fine alicuius clausule de
primīt in quartam & penultima leuat in scdā & rur
sus vltima deprimīt in tertiā. & hoc in illis quæ pe
nultimam habent longam vt hic,

Passio domini nostri Iesu christi secundum lucam
¶ In his vero quæ sui penultimā hnt breuē, quarta ipsorū depri
mitur tertia leuat, & penultima cū antepenultima itē deijci
vt hic,

Iube domine bene dicere tamē adhuc nōnul
leo vtunt vt religiosi & in passione

¶ Capitulu primū
de pñciatiōe le
ctionū,
In fine orationis siue clausule nondū totali
ter completē quo ad plectionē, sicut cōmu
niter sit in subdistinctionibus, & tunc ta
lis dictio monosyllaba acuto accentu est pñ
cianda vt patet

¶ Mono
syllaba &
hoc dup
licet, aut
em talis
monosyl
laba po
nit,
in his & in silibus
exemplis vt Man^o tue dñe fecerūt me
In fine oratiōis si infernus domus mea est
ue sententiē totaliter cōplete vt sit in plena
distinctione, & tūc
talis monosyllaba
moderato accētū nūerns mentiū apd te est
pñcianda est vt & exaudisti me
¶ Excipiunt tñ dictiones enclitice,
scilicet q̄ ne ue que nō moderato
sed graui accentu pferunt vt hic dixit q̄
Disyllabam, & tūc accentus principalis sem
per cadit supra primā sillabā illius dictionis dñs ue,

Omnis
clausu
la lectū

distyllabe siue ipsa sit lōga, siue bre
onum
matuti
natum
ac pro
phicia
rum at
termi
nant in
dictio
nem
uis. dē
longa filius dat^o est nob
spirit^o dñi ferebat inq aq̄s, sināq̄ et subito pbas illū
Longam & tūc accen
tus predominans ean
dem occupat vt hic (pplus me^o nō itellexit
Breuem & tūc ac (pedū meorū cōsiderasti
centus predomi
nans cadit sup an
tepenultimā siue nūq̄ i eodē statu pmanet
ipsa sit longa siue porriges dexterā
breuis exm de longā.

inuocantē exaudiuit dñs.
Aut em sunt declinabiles scd m formā dictionū lati
narū, & sic subiacent regulis accentuū datis de dicti
onibus latinis, exempli gracia.

Dictioes
barbari
ce hebra
ice quo
admodū
accentu
andi gra
uant du
pliciter.
pro les da uidis. fu gi a mus Isra he lem.
inclita archangelum Ga bri e lem
Vel ponūt in fine clausule nōdū totāl cō
plete, & sic acuto accentu sunt pferēde vt
dñs deus Isra hel custodite vias me as.
Vel ponunt in fine oratiōis siue clausule
totaliter completæ, & tunc moderato ac
centu sunt pronuciāde, precise sicut de
monosyllabis dictū est, vt hic

Abraam habitauit in terra Canaan
A iij

¶ Conclufiões vero finales pphciar & te
nebrofarū matutinar & vigiliarū quartam
differentiā septimi toni imitant.

¶ Lectiones vero matutinales grauiaccētū cōcludunt, habens
tamen est respectus, si in pollisyllabis definant. Si em tales
penultimā habent longā, supra ean

dem capiūt accentū p̄dominantē vt,
¶ Si x̄o talis pollisyllaba penultimā Tu autē dñe nr̄i miserere.
habeat breuē tūc accent⁹ p̄domi

nans cadit sup̄ anpenultimā vt.
Et eodē modo etiā inchoant Cōuertimini ad me & sal. eritis.

¶ Om̄is clausula epistolaz aut termi
nat in dictionē monosyllabā, aut disyl
labam, aut trisyllabā, aut tetrasyllabā, aut lube dñe bñdicere
plusq̄ tetrasyllabam. Si terminat in

¶ Dissyllaba & tunc prima illius
disyllabe eleuatur, siue sit longa (scriptū est
siue breuis de longa exm̄ mendax est

¶ Capitulū secundum, de p̄nncipia
tiōe epistolaz.
In vnā & hoc du
plicif aut
eam p̄ce
dit dictio

de breui exm̄
nō querit quā sua sunt,
mea est
Pollisyllaba & sic talis si
habet penultimā longā

ipsam erigit vt hic. nomē ei⁹ loā nes est
Si vero habuerit breuē
penultimam tūc antepe
nultimā sui eleuat, vt

deus charitas est
Monosyllaba & hoc tunc eadē tertia debet
eleuari nisi sit encle
tica ga talis deprimi

tur, syllaba imedi
ate p̄cedēte erecta gratia dei sum id qd̄ sum
exemplum primi. (aduersus hmōi n̄ est lex

¶ Dissyllaba, & sic ei⁹
prima eleuat, siue sit
longa vt hic. predica v̄bū istd̄ & dic

& affer ad me dixitq̄ hoc lex
filius dei est hic

¶ Longa m̄ & sic eam
eleuat vt hic finis illoz mors est
volui venire ad vos

¶ Breuē & tunc an
tepenultimam erig
git vt hic. dixit dominus ad me,

¶ Monosyllaba, & sic eadē eleuat, nisi
sit enclitica, q̄a talis semp deprimif
syllaba imme

diate p̄ceden
te erecta, exm̄ qm̄ deus erat cū illo, dixitq̄ m̄i
dixitq̄ eis

¶ Dissyllaba & sic
prima eius ele
uat, siue sit lon
ga, vt hic qm̄ dixit eis siue breuis vt hic

¶ Inuestigabiles vie ei⁹
pperiens os suū dixit.

¶ Longa &
sic eandē
eleuat vt hic, in honore dei
baptisati sum⁹

¶ Pollisyllaba, & sic dupl
aut enim talis habet pe
nultimam

¶ Breuem & tunc antepe
nultimā eleuat vt hic.

¶ Sufficit tibi gratia mea
transiliens colles
in auribus meis
A iij.

Trisyllaba & hoc dupliciter, quia vel talis habet penultimam

Longam et hoc tripliciter aut enim tale trisyllabam precedit dictio

Monosyllaba & sic eadem eleuatur, nisi sit enclitica, quia tunc deorsum pellitur syllaba immediate praecedente erecta ex primo

ex primo secundi spe gauden. viditque sedentem Disyllaba, & tunc ultima eleuatur ut hic Quamuis secundum usum prima dissyllabe eleuatur ipsum audite. ut hic. Pollisyllaba & tunc talis siue habuerit longam siue breuem ultimam sui eleuatur capite trisyllabe depresso

Usum tamen nonnullarum ecclesiarum habet, quod si homini pollisyllaba praecedens trisyllaba fuerit ex penultima longa tunc eadem eleuatur. Si vero ex penultima breui, tunc antepenultima sui eleuatur ex primo in domino canta bo uat ex primo (dixerunt euntes interpretatio sermonum primo, dei ordinatio resistit (hereditate domini morabor

Vna tantum, & tunc ultima syllaba dictiois immediate praecedentis eleuatur regulariter ut hic Duplex

Monosyllaba & sic dupliciter prima earum (non littera sed spiritus) eleuatur, per quem fecit & secula nisi sit enclitica. ex primo primo, quoniam natus est ex spiritu,

Breue & sic tripliciter aut enim eam precedit dictio

Dissyllaba, & tunc talis primam sui eleuatur ut hic. in falsis fratribus Pollisyllaba, & tunc si talis habet penultimam longam ipsam eleuatur ut hic. Si vero habuerit penultimam breuem, tunc antepenultima sui erigit, ut hic,

Ex primo secundi praecedentis, surrexitque & abiit. dedit illi coronam glorie

per fratribus animas ponere demum apostolis omnibus,

Longam & tunc prima illius tetrasyllabe eleuatur, siue sit longa siue breuis ut hic. in hoc verbo instauratur Quis tamen scitu non indignum, quod si talis tetrasyllaba habuerit penultimam longam, & antepenultimam breuem, id est illam syllabam quae sequitur accentum predominantem, tunc non abusive quinta eleuatur, hoc est illa

Tetrasyllaba quae immediate praecedit illam tetrasyllabam ut hic. (Quicumque vultis illa faciat) cu sitis ipsi sapientes dit illam tetrasyllabam ut hic. (Quicumque vultis illa faciat) dupl aut em talis habet penultimam. Monosyllaba, & tunc talis eleuatur nisi sit enclitica, quia talis deprimatur. Ex primo primo. Ex primo secundi.

Breuem & hoc tripliciter aut enim ipsam praecedit dictio quod cum credidimus dixitque militibus. Dissyllaba & tunc ultima ei eleuatur ut semite eius pacifice Licet prima talis dissyllabe eleuetur primus tamen modus est conuenientior, Pollisyllaba & tunc quilibet talis eandem sui eleuatur capite tetrasyllabe depresso, (ordinem melchisedech

¶ Nonnulli vero vsu potius q̄ artem respiciētes penultimam huius polysyllabe si est longa eleuare solent, vt hic in thesauris pecunie
Si vero sit de penultima breuis, tunc antepenultimam erigunt. Primus tñ modus est regularior, & cōuenientior quare magis discretio spirituum, tenēdus, posterior v̄o vt abusiue vitādus

Longam & tūc illā syllabā quæ præcedit antepenultimam, hoc est quartā a fine eleuat, siue talis sit longa, vt. siue breuis
hic In tempore visitationis. uis, ad utilitatem. dilectio sine simulatione. in hilaritate. Cōuenienti⁹ tñ est vt talis syllaba quarta si est breuis deprimatur & quinta eleuet vt hic in manu mediatoris Breuem. & tunc si quinta syllaba a fine sit longa ipsam eleuat vt hic Si vero quinta syllaba a fine ne fuerit breuis tūc sex vt nō cōturbemini ta est leuanda vt hic. vicissitudinis obūbratio.

¶ Capitulum tertium de facta est reconciliatio, p̄nuntiatiōe euangeliorū. per similitudinem.
¶ Omnis clausula sacri euangelij aut terminat in dictionem monosyllabam, dissyllabam, trissyllabam, plusq̄ trissyllabam.

Monosyllaba, & tūc hec ipsa monosyllaba præcedens deprimi regulariter quacūq̄ quæ patet maior me est alia dictiōe sibi anteposita (vado & venio ad vos vt in his patet exemplis. & pater in me est Si autē monosyllabas tales in fine clausule positas, enclitica antecesserit, tūc eadē deprimi vt hic.

Dissyllaba & tūc vltima illius dissyllabe monosyllabam præcedentis deprimi. vt

Potest tñ nō abusiue prima tamen mādatur h lex & ipse uiuet p̄pter me (lis dissyllabe ga ego sum vsq̄ adhuc. gaudiū v̄m plenū sit deprimi vt ego mitto vos

Longam & tūc vltimam suā deprimi. Ars enim nihil repugnaret, si penultima talis polysyllabe detrudatur capite eiusdē erecto. exm̄ primi

Polysyllaba & sic dupliciter autem habet talis penultimā longam aut breuē. exm̄ scd̄i. ille p̄batus est pater vester p̄fectus est. ga p̄pheta est nomē ei⁹ iōānes est

Breuē, & tūc eadē pariter cum vltima deprimitur vt hic.

Monosyllaba, & tūc talis deprimitur scd̄m vsu. (pat̄ meus agricola est. Poterit tñ etiam talis dissyllaba finalis, quam

dixit martha ad Iesum (monosyllaba preces opa tua quæ facis dicit caput suū grauare vt hic. Nisi talis monosyllaba fuerit enclitica,

qui ait q̄ sp̄ deprimi vt hic. dixitq̄ illi.

Dissyllaba, & sic tripliciter autem habet eā præcedit dictiō dissyllaba & sic semp vltima dissyllabe præcedens deprimi, siue sit longa siue breuis (filius tuus uiuit gaudio magno valde

Longam & tūc vltima eiusdē polysyllabe deprimi vt hic.

¶ Polysyllaba & hoc dupliciter autem habet p̄terea fili dauid miseremini & venim⁹ cū muerib⁹ adorare eū Breuē & c. vt infra.

Breuem, & tunc talis penultima brevis
pariter cum vltima deprimi vt hic.

Longa, & sic semp pri
ma talis trisyllabe depri
mit, quacūq; dictioe pre
ter encliticam preceden
te vt hic.

sicut dictū est p pphetā.
caput Ioānis baptiste.
ipsum audite.

Tri syllabā,
& hoc dupli
citer aut em
talis habet
penultimā

Monosyllaba, &
tunc talis mono
syllaba semp dixit maria ad angelū
deprimi vt hic & clausa est ianua
domine vt videam,

Disyllaba, &
tunc vltima
ei depelli nisi videret christū dñm

Breuē & sic tur vt hic illi soli seruiēs.
triplex at em Pollisyllaba, & tunc talis si habet penul
ipsam pce timam longam
dit dictio vltimam sui de

primit vt (frat me nō fuisset mortu
sine me nihil potestis facere
¶ Si vero talis pollisyllaba precedēs
habuerit penultimā breuem, tunc ei
penultima cū
vltima detru
dūtur, vt hic ppter filiū hominis.
in nomine domini

Plusq; trisylla Longam, & tunc talis anpenul
bam & hoc du timam sui cum seqntibus de
pliciter aut em primit vt hic
Breuem & tunc & c. & turbis iudeorū
omēs gnatiōes.

talis habet pe
nultimam

Breuē & tunc illā sylla
bam deprimi q pre
cedit anpenultimam bñdicta tu in mulieribus
hoc est quartā a fi (ite oñdite vos sacerdotib
ne sui vt hic. circa frequens ministeriū.

Declinabiles, &
sic etiam scdm re

gulas de latinis di dixit dominus Iſaie,
ciōibus supius da & dic Ezechie
tas accentuantur vt nomine Ananias
hic. pcepit deus Iſraheli.

In epistolis
& sic consi
derant du
pliciter aut
em sunt.

Indeclinabiles & sic q
quot syllabarum fuerint
semper penultima earū dixit Abraam
detruditur vt hic p pphetam Iohel

¶ Si aut tales in clausula episto venit in Bethleē
lari precedant immediate dictioes lati
nas disyllbas in fine clausule positas,

¶ Dictio nes Bar tunc talis dictioē barbaricay eleuat ad achas dicēs
baricē & vltima dictiois finalis latine depressa vt abba pater
Grece si ponunt.

Declinabiles, iuxta formā dictioē latina
rum, & sic etiam accentui de latinis dicti
onibus dato subiacent, vt in his exemplis

In euan
gelis & dixit angelus marie. dixit dñs Petro.
sic consi secundū Ioannem

derande Disyllabe tunc
sunt du caput sui gra in bethleē lude
pliciter aut nables, uant vt hic. nomine emaus
em sunt & hoc genuit Aram de tribu Aſer
duplex at genuit Achas i ciuitate Dauid
em sunt genuit Salmon genuit Iacob
Pollisyllabe & c. genuit Iesse.

Polisyllabe & tunc penultima

sui deprimunt syllaba imme

diatē pcedēte sursum pro in ciuitate nazaret ge: zorobabel,
tracta, vt in his exēplis infirmabat Cafarnaū genuit eleazar

secus stagnū genezaret. genuit Isaac,

pambulabat Iericho. nomē eius elizabet. gen: lozaphat.

¶ Orationū vero interrogatiuarū, siue ponunt in lectionibus
matutinalibus siue in pphetijs, siue in epistolis aut in euange
lijs semp sunt acuto accentu pronūciande, de qbus p ordinem
exempla patebunt. & primo de lectionibus matutinalibus &
prophecij.

¶ De lectionibus exm.

De epi
stolis

Indica mihi cur me ira iudices, qd em cognouit senium dñi,

Quare hoc fecisti, qd stans aspiciētes in celum.

quid tu vides Ieremia dic mihi qd habes i domo tua.

quid vis fili mi Saule saule quid me psequeris

qd faciam tibi o custos hominū ¶ De euangelij

Aliud exem
plum

vbi est q natus est rex iudeorū, quō possunt hec fieri

qs reuoluet no: lap: ab ho: mo. rabi vbi habitas.

quantū debes dño meo quis es tu dñe

quid hoc audio de te, an de aliquo alio

simon diligis me plus his qs est q loq: blasphemā

vt veniat mater dñi mei ad me an dicere surge & ambula

¶ ¶ ¶ ¶

qlis est hic. quō legis. quē qris quē qris

quid fecisti ppheta es tu tu qs es. qd facitis

qs peccauit helias es tu qd perā,

¶ Similiter de clausulis responsi

uis & relatiuis iudicandū est qd

videlicet tales etiam sine sui nō sum

acuūt vt patet in his exēplis (septem

es tu

¶ ¶

etiam. non.

possumus. quæ.

nescio

¶ Tituli sup accentuationē epistolaz beati Pauli

¶

Lectio epistole bti pauli apostoli ad Romanos ad Corinthios
ad Hebreos.

¶

ad Philipenses (ad Thessaloniceñ, ad Thitum.

ad Galatas. Colossenses.

¶ Titul: sapientie,

¶

Lectio libri sapientie Lectio epistole beati ioānis apostoli

¶

Lectio episto. beati petri apli. Lectio epistole beati iacobi apli.

¶

Lectio isaie prophete Lectio iohelis pphete Lectio lib. regū

Danielis pphete Machabeorum

¶ Titul: libri
Apocalipsis.

Le: lib. Helter Lectio li. Apocalipsis be: loānis apli

¶ De conclusiōe epistolaz.

¶ Conclusio regulariter debet fieri ad minimum in quinta,
sexta septima, ad maximū vero in octaua. nona, & non excede
re debet nonarium numerum. ¶ Exempla.

¶ Vel sic.

sed induimi: dñm iesum christū. sed indu: dñm iesum christū

¶ Vel sic.

& in ple. sanctorū detentio mea. sanctorū detentio mea

¶ vel sic.

Ipsi honor & glor. in secula se, am, in secula seculorū amē.

¶ Tituli sacri euangelij.

Sequentia sancti euangelij secundum Matheum,
Ioannem

Sequentia sancti euangelij secundum Marcum,
Lucam,

¶ Initia euangeliorum.

Initium sancti euangelij secundum Lucam
secundum Marcum

secundum Matheum
Ioannem

¶ De conclusione euangeliorum.

¶ Conclusio euangelij in longa naturaliter sillaba debet fieri
aut monosyllaba, & etiam ad minimum in quinta, sexta, ad maximum
vero in octava & nona, ut in exemplis Vel sic

Beati qui audiunt verbum dei & custodiunt illud, verbum dei & custodiunt illud

& reuersa est in domum suam Iesus autem abscondit se & exiuit de templo

Plenum gratia & veritate

¶ Impressum Cracouię, in edibus
domini Ioannis Haller, Anno,
Christi M.D.XVIII.

BIBLIOTH. UNIV.

SECELLONICA

Biblioteka Jagiellońska

stdr0030596

7.

Biblioteka Jagiellońska.

